

Бруно Коррадо

Керівник санітарного сектору ASL, член громадської організації G.A.S.

(м. Фрозіноне, Італія)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІКИ ІТАЛІЇ

Останнім часом в Італії особливого значення набули ідеї відомого французького антиглобаліста Сержа Латуша [1; 2]. Сучасному італійському суспільству стали близькими думки про те, що глобальне споживання створює багато екологічних та соціальних проблем за рахунок нерівності та знищення природи. Італія – країна, в економіці якої традиційно велику роль грає сільське господарство, тому вона надто болісно відчуває на собі спосіб господарювання, заснований на використанні пестицидів, техніки, хімічних добрив, що призводить не до продуктивності, а до фанатичного продуктивізму. Альтернативні системи сталого сільського господарства, запропоновані Сержем Латушем [1; 2], також є актуальними для італійських фермерів. Система локального сільського господарства, що постачає населенню на місцевому рівні здорові сезонні продукти, є об'єктивно обумовленою для Італії. В тому числі, як і думка про те, що слід залишити значні території, на яких зможуть жити і розмножуватися рослини і тварини, а також вирощуватись худоба в природних умовах, прийшовши на зміну інтенсивному тваринництву.

Отже, яким чином функціонує соціальна економіка в Італії? Насамперед, це діяльність G.A.S. (Група Солідарних Покупок), яка орієнтується на споживання продукції з опорою на ЕКО-підтримку матеріалів та енергії, сприяючи скороченню використання енергії. Гіпервиробництво продукції базується на принципі «робота-прибуток», але слід зрозуміти, що виробництво і споживання повинні спиратися на реальні потреби людини з особливою увагою до екології, при одночасному зниженні відходів, а також їх переробці.

G.A.S. – це група людей, знайомих між собою і зацікавлених у споживанні здорової їжі. Рак, хвороби Паркінсона, Альцгеймера, розсіяний склероз тощо – лише деякі із загроз, що поширюються в нашому індустріальному суспільстві і тісно пов'язані з використанням пестицидів у сільському господарстві. У супермаркеті неможливо говорити з виробником продукції, щоб дізнатись, яким чином вироблено продукт. Споживачі бачать лише продукт і його ціну. G.A.S., навпаки, пропонує споживачам і виробникам співпрацювати.

Члени групи зареєстровані у список розсилки мережі Інтернет. Громадяни зустрічаються один раз на місяць і отримують інформацію кожного дня через

соцмережі. Таким чином, це надає можливість обговорити продукти з точки зору їх натуральності, корисності, обрати виробників, що працюють з повагою прав їх працівників (етичний аспект), і надати перевагу невеликим місцевим виробникам натуральних продуктів, що гарантують свіжість, економлять час і транспортні витрати (в тому числі, запобігають транспортному забрудненню). Ця система основана на короткому шляху від виробника до споживача. Виробники отримують справжню ціну, а не ту, що пропонує ринкова економіка (найчастіше абсолютно не вигідну).

Кожен член G.A.S., у свою чергу, відповідає за розміщення замовлень з відомими і перевіреними виробниками. Зрозуміло, що друзі і члени родини, зареєстровані на розсилку, додаються до списку споживачів, щоразу збільшуючи обсяг замовлень. Після того, як замовлення будуть завершені, відбувається зустріч виробників і споживачів в місці, обговореному на сайті – площа, паркінг тощо. G.A.S має не вертикальну піраміду організації економіки, яка лежить в основі економічних гігантів, а горизонтальну, без головуючих та підлеглих.

G.A.S. опікується не лише проблемами здоров'я. Постійно приймаються нові ініціативи та пропозиції щодо альтернативної енергії, практики утилізації відходів з метою зниження забруднення, стимулювання роботи місцевих органів влади, вдосконалення її планування, започатковуються проекти для шкіл. G.A.S та інші кооперативні групи створюють інтерфейси між різними групами на регіональному рівні і являють собою D.E.S. (Вільну солідарну економіку). Наприклад, в провінції Фрозіно не існує 4 організації G.A.S, а також інші групи, що поділяють поняття Економіки Солідарності, вони беруть активну участь у круглих столах та конференціях з метою прийняття рішень щодо поліпшення життя громад.

Крім того, діяльність G.A.S. в Італії призвела до посилення руху «Жити без супермаркетів». За статистикою, супермаркети заробляють щонайменше 200 мільярдів євро на рік. Споживання є надмірним і абсолютно не виправданим, тобто, як правило, воно провокується впливом реклами, а не задоволенням потреб населення. Наслідком цього є велике виробництво відходів та забруднення. Відходи неминуче спричинять великі суми грошей, які будуть використані для очищення землі, води і повітря. Відповідно, гроші – це податки, які є тягарем для громадян. Крім того, відходи провокують хвороби, на боротьбу з якими слід знову виділяти кошти, які щоразу беруться із гаманця населення.

Практичним вказівником подібного життя без супермаркетів стала книга відомої італійської журналістки Елени Тіолі «Жити без супермаркету»[3], що

вийшла в світ у 2017 році. На сторінках книги представлено трирічний досвід самої авторки, яка повністю відмовилась від візитів до великих магазинів. Книга має великий успіх серед пересічних громадян і, навіть, підтримана Беппе Гріло – ідеологом нині найпотужнішої в Італії партії «5 зірок», в програмі якої екологічний аспект життя є домінуючим.

Ідеї Елени Тіолі, викладені у книзі, споріднені з базовими принципами Групи Солідарних Покупок (G.A.S.). Журналіст визначає 5 основних аргументів на користь життя без супермаркетів:

1. Економічний. Життя без супермаркету – це насамперед економія. Можливо купувати все менше і краще. Дуже часто споживач, увійшовши в торговий центр, думає лише про необхідний набір покупок, але на виході усвідомлює, що його кошик переповнений, а гаманець зменшився ще на 50 євро, ніж заплановано. Це так звані індуковані потреби, тобто ті, що не є необхідними, але все ще сприймаються як необхідні для споживачів, і які є результатом вдалої рекламної кампанії та геніальних маркетингових дій. Споживачі не беруть до уваги, що упаковка, транспортування, зберігання – це приблизно від 35 до 45% від кінцевої ціни продукту.

2. Час. Життя без супермаркету також означає економію часу, тобто відсутність черги на касі, пошуку місця паркування, смуги перешкод між провулками, марно витрачених вихідних, проведених в торговому центрі. Набагато простіше зробити покупки через Групу Солідарних Покупок, що займе всього кілька хвилин: заповнення замовлення в Інтернеті (не виходячи з дому), а потім отримання замовлення у день доставки.

3. Екологічний. Життя без супермаркету означає скорочення відходів і зменшення забруднення. Локальні виробники, невеличкі фермерські господарства зменшують витрату ресурсів у 8 разів у порівнянні з великими сільськогосподарськими підприємствами. Крім того, це також скорочення використання пластику (однієї з найбільш серйозних екологічних проблем) і бойкотування одного з основних джерел забруднення у світі: інтенсивного сільського господарства. Згідно зі звітом Грінпіс, сільське господарство в найближчі десятиліття буде виробляти 52% глобальних викидів парникових газів, 70% яких надходить з сектору м'ясного та молочного виробництва. Вже сьогодні повітря, водні та земельні ресурси, на яких функціонує інтенсивне виробництво мають високі показники за рівнем забруднення, безпліддя ґрунтів та втрати біорізноманіття.

4. Етичний. Життя без супермаркету означає відмову від брендів і продуктів, які не поважають навколишнє середовище, працівників і споживачів.

Короткий ланцюг постачання означає, насамперед, свідомий вибір того, кому віддавати наші гроші: кого заохочувати і кого бойкотувати. Вибір того, що покласти в кошик для покупок, безсумнівно, стає етичним питанням. 82% дітей, які помирають від голоду, живуть у країнах, де їжа присутня, але її віддають тваринам, які потім годують 20% населення світу. Тобто це 3 мільйони дітей, які щорічно своїм життям змушені оплатити потреби західного споживача. Але не потрібно йти на інший кінець світу, щоб знайти негатив у цій системі: слід подивитись на відділ фруктів і овочів супермаркету і дізнатись про походження цих продуктів, щоб виявити зловживання та спекуляції із використанням нелегальної праці, без сплати податків, на яку змушені погодитись працівники.

5. Здоров'я. Життя без супермаркету означає користь сировини, органічних (навіть якщо не сертифікованих), сезонних продуктів, простих і справжніх речей, відсутність консервантів, добавок, ендокринних порушників, промислових продуктів, багатих вітамінами.

Отже, в сучасній економіці Італії спостерігаються альтернативні до пануючої в світі ринкової економіки тенденції, які базуються на морально-етичних принципах та відповідальному ставленні до майбутнього своєї країни. Італія має стати прикладом для інших держав світу у питанні позитивних зрушень в світовій економіці.

Список використаних джерел:

1. Serge Latouche. *Survivre au developpement: Se la decolonisation economique a la construction d'une societe alternative.* – Paris, 2004.
2. Serge Latouche. *Vers une societe d'abondance frugale : Contresens et cntroverses de la decroissance.* – Paris, 2011.
3. Elena Tioli. *Vivere senza supermercato : Storia felice di una exconsumatrice inconsapervole.* – Roma, 2017. – 135

Ваксер Н.Ф., Куренная И.Г.

Днепровский национальный университет имени Олеся Гончара (Украина)

МАЛОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО В УКРАИНЕ И ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАНАХ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

Для современного этапа прогресса социально – экономических сфер общества, существенное значение имеет развитие малого предпринимательства. Формирование сектора малых предприятий – один из ведущих факторов становления экономического потенциала страны. Анализ опыта промышленно-